

Nyilatkozat a személyi elvű és a területi autonómiára, valamint a sajátos jogállású települési önkormányzatok autonómiájára vonatkozó tervezetek közös képviseléről

1992. október 24-én a nemzeti kérdéstről szóló alapvető programadó nyilatkozatában az akkor még egyetlen és egységes politikai érdekvédelmi szervezetünk vezető testülete kijelölte azt a stratégiai célt, amely szülőföldünkön közösségként való megmaradásunk közjogi garanciája:

„Kötelességünk felmutatni azt a megoldást, amely számunkra és az ország számára is kiút ebből a válságból. Az etnikai, vallási közösségek autonómiája Erdély múltjának szerves része, idéznénk a szász közösségek közel nyolcszáz éves önkormányzati gyakorlatát, és ugyanez fogalmazódott meg az 1918-as Gyulafehérvári Kiáltványban.

Állítjuk, hogy ez az út a belső önrendelkezés útja. A belső önrendelkezési elv ugyanakkor egyetemlegesen is előre mutat, hiszen számos, már létrejött vagy most alakuló közösségi önkormányzat utal arra: Európa működő demokráciáiban ez a gyakorlat sikeres.”

A Kolozsvári Nyilatkozat elfogadása óta világos tehát a feladat, amelynek érdekében a politikai érdekvédelem felelős munkáját felvállaló személyeknek és csoportoknak cselekedniük kell: ez a belső önrendelkezés elvén alapuló különböző közösségi autonómiaformák közjogi megteremtése, tartalommal való feltöltése és működtetése.

Ez a feladat hívta életre az *Erdélyi Magyar Nemzeti Tanácsot* és a *Székely Nemzeti Tanácsot* 2003-ban, amikor az erdélyi magyarok parlamenti képviselőinek monopóliumát birtokló politikai szervezetben háttérbe szorult az autonómiaprogram megvalósítása. A két Tanács kitartó tevékenységének köszönhetően megszülettek, illetve Románia Parlamentje elé kerültek a közösségi autonómiaformák intézményrendszerét és hatásköreit leíró törvénytervezetek, ezáltal az autonómiatörekvések az elvek, valamint a közösségi jog szintjéről a konkrét közjogi megoldások szilárd talajára kerültek.

A *Székely Nemzeti Tanács* Székelyföld területi autonómiájának státútumtervezetét fogalmazta meg és fogadta el, az *Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács* pedig a magukat autonóm nemzeti közösségként meghatározó, őshonos, de számbeli kisebbségben élő etnikai közösségek számára dolgozott ki kerettörvény-tervezetet, és ennek alapján megfogalmazta az erdélyi magyar nemzeti közösség személyi elvű – tágran értelmezett kulturális – autonómiájának státútumtervezetét. E két utóbbi jogszabály-tervezet azóta is ott porosodik a Szenátus jogi bizottságának valamely fiókjában, érdemi tárgyalás híján.

Az elmúlt évtizedben a központosított, egységes román nemzetállam egyneműsítő nemzetpolitikai programján fáradozó politikai főszórá mindent megtett azért, hogy ellehetetlenítse autonómiatörekvéseinket.

Egyrészt azzal vádoltak minket, hogy nem tudjuk, mit akarunk, holott elképzeléseinket nem csak nyilatkozatok vagy memorandumok, hanem konkrét jogszabályok formájában is megfogalmaztuk.

Másrészt attól sem riadtak vissza, hogy egymás ellen kijátsszák a különböző élethelyzetben élő, és ezért megmaradásuk garanciáját különböző autonómiaformákban látó magyar közösségi csoportokat. A szórványosodó közösségeket, akik a kulturális (személyi elvű) autonómia intézményrendszerében keresik a megoldást, vagy a többségi tengerben megmaradásra törekvő hagyományosan magyar településeik sajátos jogállású önkormányzatának elvi és gyakorlati megalapozásán fáradoznak, a székelyföldi területi autonómia jogelszívó hatásával riogatták. A területi autonómiáért harcoló

székelyföldi magyarsággal pedig azt akarták elhitetni, hogy a szórványban élő magyarok akadályozzák őket céljaik elérésében.

Mi, az EMNT és az SZNT együttes küldöttgyűlésének tagjai közösségeink nevében kijelentjük:

- **nem engedjük, hogy megosszanak minket** szabadságunkért, szülőföldön való megmaradásunkért és gyarapodásunkért folytatott harcunkban;
- a **megoldást** továbbra is a **különböző autonómiák közjogi rendszerében** látjuk;
- **az egységes háromszintű – személyi elvű, sajátos jogállású települési és területi – autonómiakonceptió** megvalósítása érdekében cselekszünk, amelynek szerves – egymással nem ellentétes, hanem azt kiegészítő – része mind a Székelyföld területi autonómiája vagy a Partium sajátos jogállású kétnyelvű közigazgatási régió elismertetése, mind a széles értelemben vett kulturális autonómia és a tömbmagyarság keretein kívülre került hagyományos településeink sajátos jogállásának a kialakítása.

Ezen összetett, de egységes, illetve koherens autonómiafelfogás képviselőit szólítjuk fel az erdélyi magyar politikai szervezeteket, és kérjük az egész erdélyi magyar társadalom cselekvő támogatását.

Az erdélyi magyarok szavazataival parlamenti mandátumhoz jutott képviselőktől elvárjuk, hogy honatyi tevékenységük során ne alternatív tervezetek kidolgozásán, majd elfektetésén fáradozzanak, hanem a közös koncepció hatékony képviselőit.

Fontosnak tartjuk továbbá a magyar nemzetpolitika felelős intézményeinek támogatását, valamint a Kárpát-medencei magyar közösségek autonómia-elképzeléseinek összehangolását és közös képviselőit a nemzetközi fórumokon.

Ugyanakkor folytatjuk a párbeszédet a többségi társadalom politikai, valamint szakmai csoportjaival igazunk meg- és elismertetése érdekében azon meggyőződés által vezérelve, hogy elképzelésünk nem román nemzetbiztonsági kockázatot, hanem az ország stabilitását, közösségei jólétét és nem utolsósorban a teljes meg- és tényleges jog-, illetve esélyegyenlőséget érdemlő számbeli többség és kisebbség viszonyának normalizálását szolgálja.

Igényeljük az érdemi – elvi, valamint gyakorlati részletekről szóló – egyeztetést az államelnöki hivatal és a kormány illetékeseivel. Románia Parlamentjétől pedig tervezeteink elfektetése vagy érdemi vita nélküli elutasítása helyett odafigyelést, valamint felelősségteljes politikai és szakmai hozzáállást várunk el.

Elfogadta az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács és a Székely Nemzeti Tanács együttes Küldöttgyűlése Marosvásárhelyen, 2015. június 3-án, a Nemzeti Összetartozás Napjának előestéjén.